

Procesbeschrijving Handelingsgerichte Diagnostiek Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Lelystad Dronten

Januari 2022

Duurzame procesbeschrijving

Binnen het samenwerkingsverband werken alle medewerkers volgens de richtlijnen van het handelingsgericht werken. Dit stuk is ter verduidelijking van de werkwijze van de specialisten die handelingsgerichte diagnostiek verrichten.

Binnen onze organisatie zijn zeven specialisten werkzaam, waarvan er vijf de uitvoering van de HGD-trajecten op zich nemen. Dit betreft de volgende collega's:

- Simone van der Giessen, basis-orthopedagoog.
- Elisabeth Rienstra, basis-orthopedagoog, NVO-geregistreerd.
- Lisette Bakker-Schuhmacher, kinder- en jeugdpsycholoog, NIP-geregistreerd.
- Marloes Veen, basis-orthopedagoog.
- Daniëlle de Vries-Willems, basis-orthopedagoog, NVO-geregistreerd.

Bovenstaande specialisten zijn in het bezit van hun basisaantekening psychodiagnostiek, wat hen bevoegd maakt diagnostische trajecten uit te voeren. Binnen onze organisatie werken wij met stagiaires afkomstig van WO-opleidingen orthopedagogiek en kinder- en jeugdpsychologie. Zij werken onder supervisie van de specialisten en voeren wanneer mogelijk ook zelfstandig enkele werkzaamheden uit. In een enkel geval is er een andere (interim) medewerker vanuit het samenwerkingsverband betrokken bij de uitvoering van een HGD traject en functioneert hij/zij onder supervisie van een specialist met basisaantekening psychodiagnostiek.

Wat is handelingsgerichte diagnostiek (HGD)?

Het handelingsgericht werken (HGW) en de HGD stellen het kind centraal en besteden aandacht aan de positieve kenmerken. Ouders en leerkrachten spelen een grote rol in de hele cyclus. Wat thuis werkt, kan ook op school werken. In de werkwijze van HGD is de intakefase cruciaal, door onze specialisten wordt hieraan veel tijd en aandacht. In deze fase wordt de hulpvraag verduidelijkt. De uitgangspunten van HGD spelen een centrale rol binnen de werkwijze van de gedragsdeskundigen. HGD is doelgericht, flexibel, op maat en passend bij de situatie: beknopt als het kan, uitgebreid als het moet.

De zeven uitgangspunten voor de Handelingsgerichte Diagnostiek zijn als volgt (Pameijer & van Beukering, 2015):

1. De werkwijze is doelgericht
2. De werkwijze is systematisch en transparant
3. Het referentiekader is transactioneel

4. De onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling staan centraal
5. Leraren en ouders doen ertoe, evenals hun ondersteuningsbehoeften
6. Het positieve van de leerling, leraar, groep/klas en ouders is van groot belang
7. Diagnosten werken samen met de leerling, school en ouders

Deze uitgangspunten zijn uitgewerkt in vijf fasen: Intake, Strategie, Onderzoek, Integratie/aanbeveling en Advies.

Gescheiden ouders

Indien er sprake is van gescheiden ouders wordt afstemming gezocht met de aanvragende school. De intern begeleider legt contact met de ouder(s), tenzij anders wordt afgesproken.

Gescheiden ouders zijn volgens artikel 377 van het Burgerlijk Wetboek verplicht om elkaar te informeren over belangrijke zaken rondom hun kind. Soms is de relatie tussen de ouders niet goed. Als de specialist hiervan op de hoogte wordt gesteld door de school of tijdens het intakegesprek met ouder(s), is de specialist verplicht beide ouders actief van informatie te voorzien.

Op het moment dat er onduidelijkheid is rondom het gezag, kan er door de specialist een gezagsverklaring worden opgevraagd.

Afweging HGD

Wanneer een aanvraag HGD bij het samenwerkingsverband is binnengekomen, wordt er een korte screening uitgevoerd naar de volledigheid van het dossier. Ook wordt meegenomen of de leerling besproken is binnen het ondersteuningsteam/basisteam van de school en welke afwegingen hierin zijn gemaakt, wat voorwaardelijk is om een goede aanvraag te kunnen doen. Op basis van de inhoud van het aangeleverde dossier kan aanvullende informatie bij school of ouders worden opgevraagd wanneer nodig. De verdere afweging over de vorm van het te volgen traject vindt plaats in de intake- en strategiefase, zoals hieronder beschreven.

Tijdspad

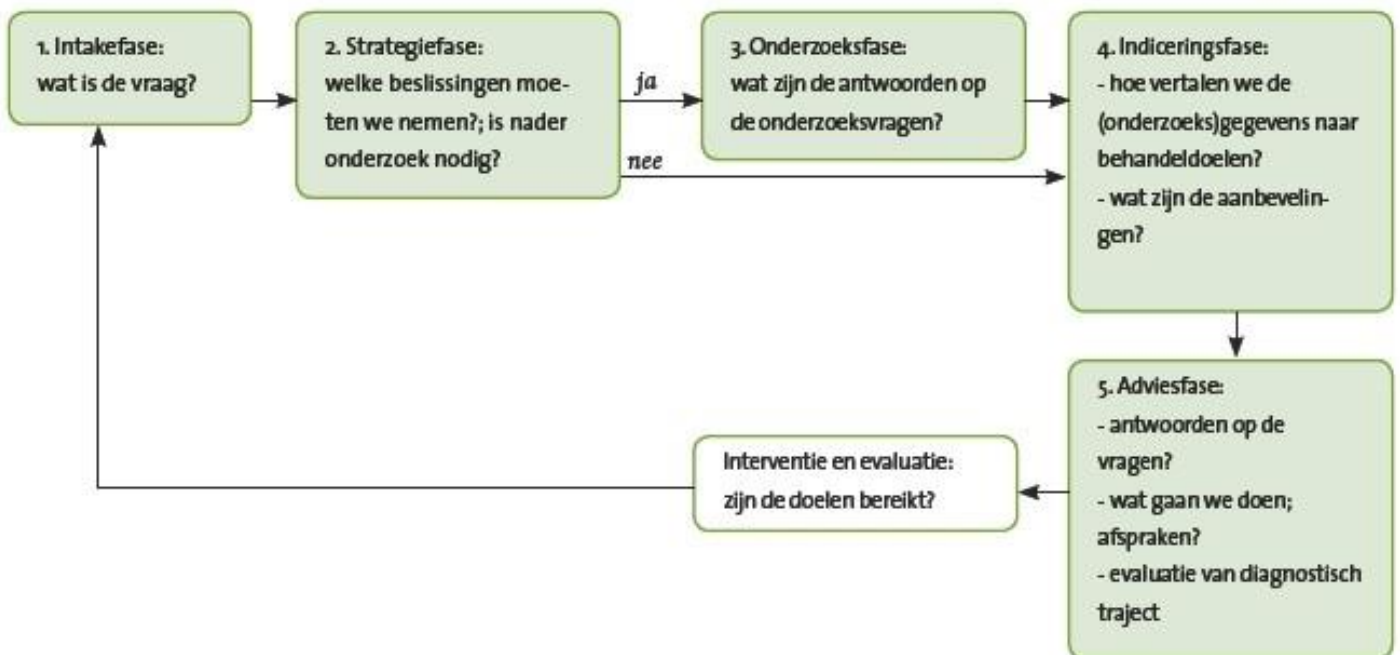
Het streven is contact te leggen met de aanvragende school, binnen een week nadat de aanvraag bij de specialisten bekend is. In dit contact wordt toegelicht binnen welke termijn de HGD-aanvraag daadwerkelijk kan worden opgepakt en er afspraken kunnen worden gemaakt over de volgende fase van het traject (observatie en intake). In sommige gevallen lukt het niet het HGD-traject direct in te plannen. Vanuit de specialist wordt de aanvragende school geïnformeerd over het moment van starten.

Vanaf het moment van het intakegesprek tot en met het adviesgesprek zijn er gemiddeld vier tot zes weken nodig om alle fasen te doorlopen, afhankelijk van de complexiteit van de hulpvraag.

Tot slot vindt na zes tot twaalf weken een follow-up gesprek plaats, afhankelijk van de behoefte van de aanvragende school en ouder(s).

De fasen van HGD

Het HGD-traject bestaat uit verschillende fasen, zoals hieronder beschreven. Echter, niet alle fasen en stappen hoeven volledig te worden doorlopen. De onderzoeksfase kan bijvoorbeeld worden overgeslagen wanneer men door de intake en strategie al genoeg weet voor de integratie/aanbevelingsfase.

Bron: Pameijer, N. & Beukering, T. van. (2015) *Handelingsgerichte diagnostiek in het onderwijs*. Leuven: Acco.

Intake

De intakefase is cruciaal voor het bepalen van een passend HGD traject. De betrokkenheid van ouders en leerkracht is in deze fase van groot belang.

De intakefase heeft een belangrijke plaats in de HGD. De volgende onderdelen komen aan bod:

- Er heeft een intakegesprek plaatsgevonden tussen ouder(s), school en onderzoeker.
- Er vindt een klassenobservatie plaats.
- De onderzoeker stemt wanneer nodig af met andere betrokken partijen rondom de leerling.
- De reden van aanmelding, de hulpvragen, wensen en verwachtingen zijn in kaart gebracht.
- De ontwikkelings- en hulpverleningsgeschiedenis is in kaart gebracht.
- De kindfactoren, de onderwijsleer- en opvoedsituatie zijn in kaart gebracht.
- De informatie vanuit de intake mondt uit in onderzoeksvragen.

Strategiefase

Tijdens de strategiefase worden de relevante belemmerende en bevorderende kenmerken van de leerling, onderwijsleer- en opvoedsituatie in relatie tot de hulpvraag geanalyseerd. De onderzoeker weegt af hoe het HGD traject eruit moet zien, om de hulpvragen te kunnen beantwoorden. Een afweging vindt plaats of verder onderzoek nodig is, of dat er n.a.v. de intakefase voldoende informatie is verzameld om de hulpvraag te kunnen beantwoorden.

Onderzoeksfase

De onderzoeksvragen worden geformuleerd en beantwoord. Het beantwoorden van de vragen wordt gedaan met de door de onderzoeker gekozen onderzoeksmiddelen. Onderzoek vindt over het algemeen plaats op de school van de leerling in een rustige, prikkelarme ruimte.

Integratie/aanbevelingsfase

In deze fase wordt de diagnostische conclusie beschreven, samen met de beschermende en belemmerende factoren die van invloed zijn. De onderwijsbehoeften van het kind worden beschreven. Er worden handelingsadviezen aan de leerkracht, ouders en leerling gegeven, zodat de omgeving zijn aanpak zo goed mogelijk kan afstemmen op de leerling. Deze informatie wordt gebundeld in een onderzoeksverslag.

Adviesfase

In deze fase vindt een adviesgesprek met ouders, school en onderzoeker plaats. Wanneer passend sluit de leerling zelf ook aan. In dit gesprek worden de antwoorden op de onderzoeksvragen en de aanbevelingen besproken. Samen met de leerkracht en ouders wordt afgestemd welke handelingsadviezen haalbaar zijn in de praktijk. Er worden met ouders, intern begeleider en leerkracht afspraken gemaakt over het vervolg. Tevens wordt expliciet nagevraagd in hoeverre de geboden inzet heeft voldaan aan de verwachtingen en voldoende antwoord geeft op de hulpvraag. Het verslag wordt met ouders en school gedeeld. Tot slot worden er afspraken gemaakt over de nazorg. De onderzoeker checkt of er behoefte is aan een follow-up gesprek of telefonisch contact, waarin besproken wordt of de gegeven adviezen implementeerbaar zijn. Dit vindt plaats na 6-12 weken.

Dossier- en bewaarplicht

De ruwe testgegevens naar aanleiding van een HGD-traject worden vijf jaar bewaard. Deze informatie wordt op kantoor van het samenwerkingsverband opgeslagen. Ouders kunnen deze gegevens opvragen bij het samenwerkingsverband.

In de onderzoeksrapportage worden zowel kind- als schoolfactoren beschreven. Het kan voorkomen dat ouders of school bepaalde onderdelen vanuit deze rapportage niet willen delen. Het handelen van de specialisten is er altijd op gericht om met elkaar in gesprek te blijven en te zoeken naar oplossingen, waaronder bijvoorbeeld het minimaal delen van de handelingsadviezen. Dit met als doel de ontwikkeling van het kind positief te blijven stimuleren en belemmeringen te voorkomen. Vanuit de beroepscode (NIP en NVO) hebben ouders het recht (bepaalde onderdelen uit) de onderzoeksrapportage niet te willen delen. De specialisten zullen te allen tijde handelen naar de richtlijnen vanuit deze beroepscode, met daarbij als uitgangspunt het met elkaar in gesprek blijven in het belang van het kind.

Klachtenprocedure

In geval van klachten aangaande een HGD-traject wordt verwezen naar het protocol Klachten en Geschillen vanuit het samenwerkingsverband, te vinden op:

<https://passendonderwijslelystaddronten.nl/voor-scholen/downloads/>.